

### ● วัตถุประสงค์

วารสารมหาจุฬาวิชาการ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย เป็นวารสารวิชาการ ราย ๖ เดือน (ปีละ ๒ ฉบับ) คือ ฉบับที่ ๑ เดือน มกราคม-มิถุนายน, ฉบับที่ ๒ เดือนกรกฎาคม-ธันวาคม มีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมการผลิตผลงานทางวิชาการและงานวิจัยด้านพระพุทธศาสนา เพื่อให้บริการทางวิชาการด้านพระพุทธศาสนาแก่สังคม เพื่อเป็นเวทีแลกเปลี่ยนแนวคิดทางพระพุทธศาสนา เพื่อสนับสนุนให้เกิดวารสารทางวิชาการกลางของมหาวิทยาลัย ในการเผยแพร่บทความวิชาการ และบทความวิจัยแก่ผู้บริหาร คณาจารย์ นักวิชาการ นักวิจัย และนิสิต นักศึกษาในระดับบัณฑิตศึกษา ในมิติทางด้านศาสนาและปรัชญา พระพุทธศาสนากับศาสตร์สมัยใหม่ ในขอบข่ายเนื้อหาสาขาวิชาสังคมวิทยา ศิลปศาสตร์ และสหวิทยาการด้านมนุษยศาสตร์ สังคมศาสตร์ เปิดรับบทความทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ

- บทความที่ส่งมาขอรับการตีพิมพ์ในวารสารมหาจุฬาวิชาการ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย จะต้องไม่เคยตีพิมพ์หรืออยู่ระหว่างการพิจารณาจากผู้ทรงคุณวุฒิเพื่อตีพิมพ์ในวารสารอื่น ผู้เขียนบทความจะต้องปฏิบัติตามหลักเกณฑ์การเสนอบทความวิชาการหรือบทความวิจัยเพื่อตีพิมพ์ในวารสารมหาจุฬาวิชาการ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย อย่างเคร่งครัด รวมทั้งระบบการอ้างอิง ต้องเป็นไปตามหลักเกณฑ์ของวารสาร
- ทุกบทความที่ตีพิมพ์เผยแพร่ได้รับการตรวจสอบทางวิชาการจากผู้ทรงคุณวุฒิ (Peer Review) อย่างน้อย ๒ ท่านต่อบทความ
- ทัศนคติและความคิดเห็นที่ปรากฏในบทความวารสารมหาจุฬาวิชาการ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ถือเป็นความรับผิดชอบของผู้เขียนบทความนั้น และไม่ถือเป็นทัศนคติของ ความรับผิดชอบของกองบรรณาธิการ วารสารมหาจุฬาวิชาการ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

● **เจ้าของ**

กองวิชาการ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย  
สำนักงานอธิการบดี ห้อง ๓๐๕ เลขที่ ๗๙ หมู่ ๑ ถนนพลโยธิน ตำบลลำไทร อำเภอลำไทร จังหวัด  
พระนครศรีอยุธยา ๑๓๑๗๐ โทรศัพท์ ๐๓๕ ๒๔๘๐๐๐ ต่อ ๘๗๗๓, โทรสาร ๐๓๕ ๒๔๘๐๑๓  
www.jma.mcu.ac.th

● **ที่ปรึกษาวารสารมหาจุฬาราชการ**

พระพรหมบัณฑิต, ศาสตราจารย์ ดร.	อธิการบดี
พระศรีคัมภีร์ญาณ, รองศาสตราจารย์ ดร.	รองอธิการบดีฝ่ายวิชาการ
พระสุธีธรรมานุวัตร, ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.	คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
พระราชวรมนี, ดร.	คณบดีคณะพุทธศาสตร์
พระปลัดมารุต วรมงคล, ผู้ช่วยศาสตราจารย์	คณบดีคณะครุศาสตร์
พระมหาขวัญชัย กิตติปาโล	คณบดีคณะมนุษยศาสตร์
พระครูปริยัติกิตติธำรง, ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.	คณบดีคณะสังคมศาสตร์

● **บรรณาธิการ**

พระมหาหรรษา ธมฺมหาโส, รองศาสตราจารย์ ดร.

● **หัวหน้ากองบรรณาธิการ**

นายสุชญา ศิริธัญญกร

● **กองบรรณาธิการ :**

พระมหาสมบุญ วุฑฒิโกโร, ดร.	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุเทพ พรหมเลิศ	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วุฒินันท์ กันทะเตียน	มหาวิทยาลัยมหิดล
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.มนตรี สิริโรจนานันท์	มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สมบัติ มั่งมีสุขศิริ	มหาวิทยาลัยศิลปากร
ดร.วีรชาติ นิมนองค์	มหาวิทยาลัยอัสสัมชัญ
ดร.อุทัย สติมัน	มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต
ดร.วันชัย สุขตาม	มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์
นายสุภฐาน สุดาจันทร์	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

● **คณะกรรมการกลั่นกรองบทความวารสารทางวิชาการ (Peer Review)**

สาขาวิชา ศาสนา, ปรัชญา, พระพุทธศาสนา, ครุศาสตร์, มนุษยศาสตร์, สังคมศาสตร์

■ **ผู้ทรงคุณวุฒิภายในมหาวิทยาลัย**

พระศรีคัมภีร์ญาณ, ศาสตราจารย์ ดร.

พระมหาหรรษา ธมฺมหาโส, รองศาสตราจารย์ ดร.

พระสุธีวรญาณ, รองศาสตราจารย์ ดร.

พระสุธีธรรมานูวัตร, ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.

ศาสตราจารย์ ดร.บุญทัน ดอกไธสง

ศาสตราจารย์ ดร.จางงค์ อติวัฒน์สิทธิ์

รองศาสตราจารย์ ดร.สมิทธิพล เนตรนิมิตร

รองศาสตราจารย์ชูศักดิ์ ทิพย์เกษร

รองศาสตราจารย์ ดร.ชาติชาย พิทักษ์ธนาคม

รองศาสตราจารย์ ดร.สุรพล สุยะพรหม

รองศาสตราจารย์ ดร.สมชัย ศรีนอก

ผู้ช่วยศาสตราจารย์รังษิ์ สุทนต์

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สิริวัฒน์ ศรีเครือดง

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เริงชัย หมั่นชนะ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ประยูร สุยะใจ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.โกนิภูฏ์ ศรีทอง

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วีระกาญจน์ กนกกมลเศ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ประพันธ์ ศุภษร

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ณัทธิร์ ศรีดี

■ **ผู้ทรงคุณวุฒิภายนอกมหาวิทยาลัย**

ศาสตราจารย์ พิเศษ อติศักดิ์ ทองบุญ

ศาสตราจารย์ ดร.วิษระ งามจิตรเจริญ

รองศาสตราจารย์ ดร.สมาน งามสนิท

รองศาสตราจารย์ ดร.สำเนียง เลื่อมใส

รองศาสตราจารย์ ดร.จินดา จันทร์แก้ว

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

ราชบัณฑิต

มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์

มหาวิทยาลัยศิลปากร

มหาวิทยาลัยบูรพา

(๕)

รองศาสตราจารย์ ดร.วิชชุดา หุ่นวิไล  
รองศาสตราจารย์ ดร.เมธาวี อุดมธรรมมานุภาพ  
รองศาสตราจารย์ ดร.ประเวศ อินทองปาน  
รองศาสตราจารย์ ดร.สนธิ สัตโยภาส  
รองศาสตราจารย์ ดร.เสริมศรี ไชยศรี  
รองศาสตราจารย์ สยาม คำปรีดา  
รองศาสตราจารย์ ดร.สุวิญ รักษิตย์  
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วุฒินันท์ กันทะเตียน  
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สมบัติ มั่งมีสุขศิริ  
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.มนตรี สีระโรจนานันท์  
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นลินี ฦ นคร  
ดร.วีรชาติ นิมนองค์  
ดร.ชัยณรงค์ ศรีมันตระ  
ดร.มารุต พัฒนา  
ดร.ชัยสิทธิ์ ทองบริสุทธิ

ดร.วันชัย สุขตาม

## ● ฝ่ายประสานงานและจัดการ

### พิธีจัญอักษร

พระมหาเอกลักษณ์ จิตตเทโว  
นายสุภฐาน สุดาจันทร์  
นายธานี สุวรรณประทีป  
นายสุรัตน์ คำโสภา

### งานสมาชิก

นายสุภฐาน สุดาจันทร์

### บันทึกข้อมูล

นายจิระศักดิ์ ธารสุขกระจ่าง

มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา  
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย  
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์  
มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่  
มหาวิทยาลัยเชียงใหม่  
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี  
มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย  
มหาวิทยาลัยมหิดล  
มหาวิทยาลัยศิลปากร  
มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์  
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช  
มหาวิทยาลัยอัสสัมชัญ  
มหาวิทยาลัยบูรพา  
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร  
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้า  
เจ้าคุณทหารลาดกระบัง  
มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์

นายสินชัย วงษ์จำนงค์  
นางสาวสุจิตรา ขวดรัมย์  
นายสันตต์ จันทร์ทาทอง

## งานด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ

นายนพดล เพ็ญประชุม

- **นิติกร**

นายธวัช แยมปวี

- **ภาพ/ศิลปะ**

พระมหาสุระศักดิ์ ธีรวโส

- **ออกแบบปก**

นางสาวจุฬารัตน์ วิชานาติ

- **จัดรูปเล่ม**

นายสมบุญรณ์ เฟ่งพิศ

- **พิมพ์ที่**

โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย เลขที่ ๑๑- ๑๗ แขวงบรมมหาราชวัง

เขตพระนคร กรุงเทพมหานคร ๑๐๒๐๐

โทรศัพท์ ๐๒ ๖๒๓ ๕๖๒๔ โทรสาร ๐๒ ๖๒๓ ๕๖๒๓

# บทบรรณาธิการ

วารสารมหาจุฬาริชาการ ปีที่ ๒ ฉบับที่ ๒ กรกฎาคม - ธันวาคม ๒๕๕๘ ได้รวบรวมบทความวิชาการของผู้บริหาร ผู้ทรงคุณวุฒิ คณาจารย์ของมหาวิทยาลัย รวมถึงคณาจารย์ต่างสถาบัน ร่วมส่งบทความทางวิชาการมาร่วมตีพิมพ์ เพื่อเป็นการเผยแพร่ผลงานทางวิชาการ ทำให้มีโอกาสดูได้ศึกษาพุทธธรรมและการนำไปประยุกต์กับศาสตร์สมัยใหม่ รวมถึงได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้ตามหลักคำสอนทางพระศาสนา อันเป็นการบริการวิชาการแก่สังคม

ในครั้งนี้นักบรรณาธิการและคณะทำงานฝ่ายจัดทำวารสารมหาจุฬาริชาการ ได้รับเกียรติจากผู้บริหาร ผู้ทรงคุณวุฒิ คณาจารย์ของมหาวิทยาลัย และคณาจารย์ต่างสถาบัน ได้ส่งบทความวิชาการเพื่อลงตีพิมพ์เผยแพร่ ประกอบด้วยบทความทางวิชาการ เนื้อหาเกี่ยวกับพระพุทธศาสนาและปรัชญาพระพุทธศาสนากับศาสตร์สมัยใหม่ มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ และบทความวิจัย ซึ่งรายละเอียดบทความต่างๆ กองบรรณาธิการ ได้กล่าวถึงเนื้อหาของแต่ละบทความโดยสรุปภายในเล่ม ดังนี้

บทความที่ ๑ เรื่อง “คุณค่าทางจริยธรรมของเทพที่มีผลต่อการพัฒนาชีวิต” โดย พระครูสิริรัตนาวุธ, รศ.ดร. ได้เสนอว่า เทพมี ๓ จำพวก คืออุบัติเทพ สมมติเทพ และวิสุทธิเทพ เทพจำพวกอุบัติเทพมีสถานะความมีอยู่ตามภพ/ภูมิ ตามอายุ ตามการเกิด/ตาย ตามภพ/ภูมิ ตามชีวิต/กำเนิดตามอาหาร ตามความสัมพันธ์กับมนุษย์ เทพจัดกลุ่มเป็น ๓ กลุ่ม คือกลุ่มที่มีบทบาทต่อธรรมชาติและพระพุทธศาสนา กลุ่มที่มีบทบาทของเทพในสวรรค์และกลุ่มที่มีจริยธรรมต่อพระพุทธศาสนาและธรรมชาติ เทพมีอาณาจักรสถิตคือเทวโลก บทบาทของเทพที่สำคัญอย่างหนึ่งคือ ภายหลังที่พระพุทธเจ้าแสดงปฐมเทศนาจบลง เทพชุมนุมในหิมันโลกธาตุพากันแซ่ซ้องสรรเสริญดังกึกก้องไปทั่วโลกธาตุธรรมให้เกิดเป็นเทพที่สำคัญ คือ (๑) บุญกิริยาวัตถุ ๓ และ บุญกิริยาวัตถุ ๑๐ ประการ สัมปทา ๕ ประการ เทวธรรม ๒ (๕) วัตรบท ๗ เทพจะสร้างคุณค่าทางจริยธรรมแก่สังคม เพราะจริยธรรมของเทพเป็นจริยธรรมที่มีผลต่อการพัฒนาชีวิตทางกาย-ใจ เอื้ออาทรต่อกัน เกิดสันติภาพต่อสังคมและธรรมชาติ มีคุณค่าต่อความรู้ ต่อการเป็นแหล่งจริยธรรม ต่อการเจริญอนุสติ ต่อการเป็นมิตรกับป่า ต่อการสะเดาะเคราะห์ เป็นต้น คุณค่าเหล่านี้เป็นประโยชน์เกื้อกูลอย่างยิ่งแก่ผู้ปฏิบัติ เพราะเป็นหลักที่ช่วยเสริมสร้างกำลังใจ ให้ความหวัง ทำให้ผู้ปฏิบัติตามได้ดำเนินชีวิตอยู่ด้วยความไม่ประมาท มีสุคติเป็นที่ไปในเบื้องหน้า เกิดในสวรรค์ พันทุกข์ได้

บทความที่ ๒ เรื่อง “วิเคราะห์พุทธปณิธานกับการพัฒนารูปแบบการเผยแผ่พระพุทธศาสนาเชิงบูรณาการของคณะสงฆ์ไทยปัจจุบัน” โดยนิภาภัทร อยู่พุ่ม และ พระครูปริยัติธรรมวงศ์ ได้เสนอว่า พุทธปณิธานในคัมภีร์พระพุทธศาสนา ๒ ประเภท ได้แก่ (๑) ปณิธานก่อนการตรัสรู้ คือโพธิสัตว์ปณิธาน ปรากฏในวิทูเร-ปณิธาน ผ่านการตั้งมโนปณิธานนาน ๗ อสงไขย ตั้งจิตปณิธานนาน ๙ อสงไขย และตั้งกายวจีปณิธาน ๔ อสงไขยกับแสนกัป และปรากฏในอวิทูเรปณิธาน คือจากการไปจุดเป็นเทพในชั้นดุสิตแล้วไปเกิดเป็นสิทธัตถะจึงออกบวชแสวงโมกขธรรมจนตรัสรู้ และ (๒) ปณิธานหลังการตรัสรู้ คือพุทธปณิธาน ปรากฏในสันติเกปณิธาน นับจากหลังการตรัสรู้จนเสด็จดับขันธปรินิพพาน โดยทรงตรัสเน้นย้ำกับมารว่า จะยัง ไม่ปรินิพพานจนกว่าภิกษุ ภิกษุณี อุบาสก อุบาสิกา จะเข้าใจธรรมเฉลียวฉลาด แก่ล้าแก่สามารถรักษาธรรมไว้ได้ จึงมุ่งมั่นเผยแผ่ธรรมผ่านการปฏิบัติพุทธกิจจนส่งผลเป็นพุทธจริยา ๓ ได้แก่ พุทธัตถจริยา ญาตัตถจริยา และโลกัตถจริยา จึงได้ชื่อว่าบรรลุพุทธปณิธาน

บทความที่ ๓ เรื่อง “การบูรณาการโยนิโสมนสิการสู่การศึกษาไทยเพื่อพัฒนาการคิดเชิงวิเคราะห์” โดย พระมหาไพรัช ธมฺมทีโป ได้เสนอว่า ปัญหาสำคัญคือคุณภาพของผู้เรียนที่สำเร็จการศึกษาแล้ว ให้มีคุณภาพที่ดีพอซึ่งอาจเกี่ยวข้องกับครอบครัว ระบบการศึกษา สถานศึกษา คุณภาพของครูและหลักสูตร โดยบูรณาการหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา(โยนิโสมนสิการ) ผสมกับการคิดเชิงวิเคราะห์ สู่การพัฒนาการศึกษาไทย วิธีการจัดการศึกษาให้มีความสมดุลกันคือ ให้ผู้เรียนได้เรียนและรู้ทั้งทางโลกคือวิทยาการสมัยใหม่ และทางธรรมคือหลักคำสอนทางศาสนา เพื่อมุ่งสู่การพัฒนาคนให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ เมื่อแก้ปัญหาดังกล่าวแล้ว ย่อมได้ผู้สำเร็จการศึกษาที่มีคุณภาพ มีคุณสมบัติที่พึงประสงค์ที่สำคัญคือ เป็นบุคคลมีความรู้ความสามารถ และความประพฤติดี มีมนุษยสัมพันธ์ มีทักษะในการคิดวิเคราะห์ วิพากษ์วิจารณ์ด้วยหลักเหตุผล และแก้ปัญหาด้วยตนเอง ซึ่งพัฒนาให้เกิดมีได้ในผู้เรียน โดยการบูรณาการวิธีคิดแบบโยนิโสมนสิการ กับระบบการศึกษาไทย ให้สถาบันการศึกษา สังคมและครอบครัว เป็นผู้ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้ฝึกฝนวิธีคิดเชิงวิเคราะห์ ฝึกใช้กระท้งเกิดความชำนาญ นำไปสู่ความเจริญรุ่งเรือง

บทความที่ ๔ เรื่อง “อำนาจอธิปไตยแนวพุทธ” โดย ศ.พิเศษอดิศักดิ์ ทองบุญ ราชบัณฑิต ได้เสนอว่า ประเทศไทยปกครองตามระบอบประชาธิปไตยมาตั้งแต่ พ.ศ. ๒๔๗๕ จนถึงบัดนี้ ส่วนหนึ่งยังไม่เข้าใจอย่างถ่องแท้ว่า ประชาธิปไตยที่แท้จริงคืออะไร อำนาจอธิปไตยเป็นของปวงชนชาวไทย หมายถึงอะไร สิทธิและอำนาจหน้าที่ในฐานะเจ้าของอำนาจนั้นอย่างไร พระพุทธเจ้าทรงสอนเรื่องอำนาจ

(๘)

อธิปไตยไว้ในอาธิปไตยยสูตร ที่กล่าวถึงความเป็นใหญ่ ๓ อย่าง คือ ความมีตนเป็นใหญ่ (อัตตาธิปไตย) ความมีโลกเป็นใหญ่ (โลกาธิปไตย) และ ความมีธรรมเป็นใหญ่ (ธัมมาธิปไตย) หากคนไทย นำหลักอธิปไตย ๓ มาใช้เป็น (๑) หลักการครองตน (๒) ครองคน (๓) ครองงาน เหมือนอย่างที่เราพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงใช้ตลอดมาในขณะทรงครองราชย์ บ้านเมืองไทยจะเจริญมั่นคง ความร่มเย็นเป็นสุขทั่วหล้าชาวประชาทุกฝ่าย เพราะทุกคนเป็นผู้มีส่วนสร้างประชาธิปไตยนั่นเอง

บทความที่ ๕ เรื่อง “**พระไตรปิฎก ต้องศึกษา : อรรถกถา ต้องสืบค้น**” โดย รศ.ดร.สมิทธิพล เนตรนิมิตร ผู้เขียนได้เสนอว่า โดยผู้เขียนนำเสนอถึงสิ่งสำคัญที่จำเป็นต่อการศึกษาและพัฒนาการในพระไตรปิฎก ก็คือศึกษาความเป็นมาของชาวพุทธกลุ่มนิกายอื่นๆ หลังจากพุทธปรินิพพาน ๓๐๐-๔๐๐ ปี และเรื่องราวสมัยพระเจ้าอโศก อันมีร่องรอยพัฒนาการพระไตรปิฎกภาษาบาลี ใน ๕ ประเด็น คือ (๑) ยุคพระไตรปิฎก (๒) พระเจ้าอโศกกับพระพุทธรูปศาสนา (๓) จารึกพระเจ้าอโศก (๔) ความเชื่อสมัยพระเจ้าอโศก และ (๕) ไตรปิฎกในอรรถกถา แล้วสรุปว่า การแบ่งคำสอนเป็นนวังคสัตถุศาสน์มีในนิกายเถรวาทเท่านั้น การศึกษาพระไตรปิฎกและอรรถกถา เป็นเรื่องที่ต้องศึกษาและสืบค้น เมื่อต่างคนต่างศึกษาจะมีความเข้าใจ มีความคิดเห็นแตกต่างกันไปตามภูมิรู้ ภูมิหลัง บางคนมุ่งประวัติศาสตร์ บางคนมุ่งปรัชญา บางคนมุ่งวรรณคดี บางคนมุ่งหลายด้านหลายมิติ ใครมุ่งด้านใดก็อยู่ที่ภูมิหลังของเขาผู้นั้น ดังนั้น คนรุ่นหลัง ควรที่จะทราบถึงภูมิหลัง เช่น ประวัติศาสตร์ ภูมิศาสตร์ ความเชื่อและค่านิยมทางสังคม เพราะสิ่งแวดล้อมด้านภูมิศาสตร์และเหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์ ถือว่าจำเป็นอย่างยิ่งต่อการศึกษาและการตีความคำสอนได้เป็นอย่างดี

บทความวิจัยที่ ๖ เรื่อง “**การสร้างและพัฒนารูปแบบความคิดเชิงเหตุผลตามแนวพระพุทธศาสนาเพื่อลดปัญหาพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศและสารเสพติดของเยาวชนไทย**” โดย รศ.ดร.เมธาวี อุดมธรรมานุกาภาพ และ ผศ.ดร.เริงชัย หมื่นชนะ ได้เสนอว่า การปรับพฤติกรรมความคิด หรือวิธีคิด ดีกว่าการปรับที่พฤติกรรมทางกาย เพราะความคิดเป็นแหล่งผลิต หรือเป็นแหล่งเกิดของพฤติกรรมทางกาย ถ้าสามารถปรับพฤติกรรมความคิดได้ สามารถปรับพฤติกรรมทางกายได้ เยาวชนไทย อายุระหว่าง ๑๗-๑๘ ปี มีพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศและสารเสพติดมากกว่าวัยอื่นๆ เยาวชนที่ตนเองหรือผู้ปกครองประกอบอาชีพส่วนตัว เยาวชนที่ร่ำรวย ปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมเสี่ยง ได้แก่ การกระทำความผิดทางเพศ และสารเสพติด และแนวความคิดสามารถนำมาใช้เพื่อลด หรือปรับพฤติกรรมเสี่ยง คือ วิธีคิดแบบสาวหาเหตุและปัจจัย เป็นต้น

บทความที่ ๗ เรื่อง “**คำภาษาบาลีและสันสกฤต : ภาพสะท้อนพัฒนาการภาษาไทย**” โดย ผศ.เกรียงศักดิ์ พลอยแสง ได้เสนอว่า การศึกษาพัฒนาภาษาไทย เป็นการสะท้อนภาพความเจริญ



ของวัฒนธรรมทางภาษาที่เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่องเป็นไปตามภาวะของความเจริญทางสังคม คือเมื่อสังคมเจริญขึ้น ภาษาก็เจริญตามไปด้วย การรู้จักหิบบิยิมคำภาษาบาลีและภาษาสันสกฤตเข้ามาใช้ปะปนกับคำภาษาไทย เพื่อให้ได้คำใหม่ที่เหมาะสมต่อการสื่อความให้เข้าใจได้ง่าย นับเป็นวิธีการอันเกิดจากภูมิปัญญาของปราชญ์ชาวไทย ที่มีลักษณะเด่นสะท้อนความเป็นตัวตนได้อย่างแท้จริง

บทความที่ ๘ เรื่อง “การวัดและประเมินผลทางการศึกษา กับการปรับเทียบคะแนน” โดย ผศ.ศศิธร ชุตินันท์กุล ได้เสนอว่า การวัดประเมินผลทางการศึกษา คือกระบวนการหนึ่งในการจัดการศึกษา เพื่อใช้ในการตรวจสอบว่าการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน สามารถทำให้ผู้เรียนบรรลุเป้าหมายของการจัดการศึกษา ด้วยการใช้วิธีการวัดและประเมินผลที่หลากหลาย ส่วนการปรับเทียบคะแนน เป็นการนำวิธีการทางสถิติมาใช้ ในการทำให้แบบสอบต่างฉบับที่วัดในเนื้อหาเดียวกัน เพื่อให้คะแนนจากแบบทดสอบต่างฉบับสามารถเทียบแทนกันได้ เพื่อก่อให้เกิดความยุติธรรมกับผู้เข้าสอบทุกคน โดยมีเป้าหมายหลักของการวัดและประเมินผลทางการศึกษา แบ่งเป็นหลักใหญ่ ๕ ประการ คือ (๑) เพื่อการจัดตำแหน่ง (๒) เพื่อการวินิจฉัย (๓) เพื่อดูพัฒนาการ ในการเรียนรู้ของผู้เรียน (๔) เพื่อการพยากรณ์ เป็นการนำผลการเรียนรู้ที่ได้ในปัจจุบันไปทำนายอนาคต และ (๕) เพื่อการตัดสินหรือประเมินค่า ส่วนการเรียนการสอน และการวัดและการประเมินผลการเรียนรู้ ตั้งอยู่บนหลักการพื้นฐานหลัก ๒ ประการ คือ การประเมินเพื่อพัฒนาผู้เรียน และเพื่อตัดสินผลการเรียน

บทความที่ ๙ เรื่อง “การพัฒนาทุนมนุษย์วิถีพุทธในยุคโลกาภิวัตน์ : รูปแบบและแนวทางการปฏิบัติ” โดย ดร.วันชัย สุขตาม ได้เสนอว่า แนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาทุนมนุษย์ตามหลักพุทธธรรม เป็นแนวคิดที่สามารถผลักดันให้ทุนมนุษย์ปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล หลักพุทธธรรมที่สำคัญ ได้แก่ ภาวนา ๔ ไตรสิกขา การใช้หลักสัปปุริสธรรม ๗ จริต ๖ รวมทั้งการพิจารณากลุ่มผู้รับเข้าการพัฒนาทุนมนุษย์ด้วยการมองหลักการต่างๆ จากบัว ๔ เหล่า อันเป็นการพิจารณาคุณสมบัติในการเรียนรู้ของบุคคล ในทางพุทธศาสนา หลักการพัฒนาทุนมนุษย์และผลกระทบของโลกาภิวัตน์ที่มีต่อการพัฒนาทุนมนุษย์นั้น พระพุทธศาสนาเป็นการพัฒนาที่มีปฏิสัมพันธ์กับบริบทของการพัฒนาทั้งทางด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมือง ซึ่งกระแสโลกาภิวัตน์รวมทั้งเทคโนโลยีต่างๆ มีอิทธิพลต่อทั้งภาคเอกชน ภาครัฐ ภาคการศึกษา และภาคการศาสนา อย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ วิธีการพัฒนาทุนมนุษย์วิถีพุทธในยุคโลกาภิวัตน์ สามารถแบ่งได้ ๒ แนวทางคือ ๑) แนวทางการจัดการเพื่อพัฒนาให้อยู่ในระดับโลกิยธรรม ได้แก่ การพัฒนาด้วย ๔ อย่าง คือ การตระหนักรู้และคิดแบบทั่วถึงอย่างชาญฉลาด การคิดแบบถูกต้องอันเป็นสัมมาทิฐิ การเข้าใจปัญหาอย่างถ่องแท้ และเป็นการ

(๑๐)

ค้นหาความจริงด้วยปัญญา และ ๒) แนวทางการจัดการเพื่อพัฒนาให้อยู่ในระดับโลกุตระธรรม สำหรับผลลัพธ์การพัฒนาสูงสุดที่จะได้คือการสู่ภาวะนิพพาน

บทความวิจัยที่ ๑๐ เรื่อง “รูปแบบการใช้เสียงในการเผยแผ่พระพุทธศาสนา” โดย ศิริพร วงศ์สวัสดิ์ มีวัตถุประสงค์ ๓ ประการ คือ ๑) เพื่อศึกษาแนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการใช้เสียงในการสื่อสาร ๒) เพื่อศึกษาแนวคิดเกี่ยวกับการใช้เสียงในคัมภีร์พระพุทธศาสนาและ ๓) เพื่อเสนอรูปแบบการใช้เสียงในการเผยแผ่พระพุทธศาสนา การศึกษาพบว่า (๑) เสียงเกิดจากกระบวนการทำงานของระบบเสียง ซึ่งประกอบด้วยอวัยวะส่วนต่างๆ คือ ปอด กล่องเสียง ลิ้น เพดาน ฟัน และริมฝีปาก (๒) ตามทรรศนะทางพระพุทธศาสนาจัดว่าเสียงเป็นอารมณ์อย่างหนึ่ง คือเป็นสิ่งที่ใจเข้าไปเสพเสวย หรือสิ่งที่ใจเข้าไปรับรู้ในการจำแนกสาเหตุแห่งความเลื่อมใสของบุคคลแบ่งออกเป็น ๔ ประเภท มีบุคคลประเภทหนึ่งที่อยู่อาศัยเป็นประมาณ แล้วเกิดความเลื่อมใสศรัทธา เสียงจึงเป็นสาเหตุอย่างหนึ่งที่ทำให้บุคคลเลื่อมใสในตัวผู้พูด ผู้ใช้เสียงเพื่อเผยแผ่ธรรมควรคำนึงถึงเรื่องที่ควรพูด และมีคุณลักษณะของผู้พูดที่ประกอบด้วยหลักธรรมสำหรับผู้ใช้เสียง ได้แก่ ปฏิสัมภีธา ๔ เปยยวัชชะ ธรรมเทศกธรรม ๕ กัลยาณมิตรธรรม ๗ (๓) รูปแบบการใช้เสียงในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาแบ่งออกเป็น ๔ รูปแบบ คือ ๑) การใช้เสียงแบบธรรมดามีลักษณะการใช้เสียงพูดธรรมดา หรือการใช้เสียงเดิม เสียงธรรมชาติ ในการพูด การใช้เสียงแบบธรรมดาเหมาะสมกับการเผยแผ่พระพุทธศาสนาประเภท การบรรยายธรรม การเทศน์ ๒) การใช้เสียงแบบการเล่นเสียง มีลักษณะการใช้เสียงพูดที่มีการเล่นเสียง ๓) การใช้เสียงแบบการพากย์เสียงมีลักษณะการใช้เสียงพูดเลียนเสียง ใช้กับการแสดงธรรมประเภทบุคลาธิษฐาน มีตัวละครประกอบเนื้อเรื่องที่ยกขึ้นแสดง และ ๔) การใช้เสียงแบบผสมผสานเป็นการนำเอารูปแบบการใช้เสียงแบบต่างๆ

สำหรับรายละเอียดบทความทั้งหมดนี้ ผู้ใคร่ต่อการศึกษา สามารถค้นหาได้จากบทความดังกล่าว ในวารสารเล่มนี้ และพบกันอีกในวารสารมหาจุฬาริชาการ ปีที่ ๓ ฉบับที่ ๑ มกราคม-มิถุนายน ๒๕๕๙



(พระมหาพรชชา ธรรมหาโส, รศ.ดร.)

บรรณาธิการ

วารสารมหาจุฬาริชาการ

## สารบัญ

เรื่อง	หน้า
บทบรรณาธิการ	(๖)
คุณค่าทางจริยธรรมของเทพที่มีผลต่อการพัฒนาชีวิต พระครูสิริรัตนานุวัตร, รศ.ดร.	๑
วิเคราะห์พุทธปณิธานกับการพัฒนารูปแบบการเผยแผ่พระพุทธศาสนา เชิงบูรณาการของคณะสงฆ์ไทยปัจจุบัน นิภาภัทร อยู่พุ่ม และ พระครูปริยัติธรรมวงศ์	๑๔
การบูรณาการโยนโสมนสิการสู่การศึกษาไทยเพื่อพัฒนาการคิดเชิงวิเคราะห์ พระมหาไพรัชน์ ธมมทีโป	๒๙
อำนาจอธิปไตยแนวพุทธ ศ.พิเศษอดิศักดิ์ ทองบุญ ราชบัณฑิต	๕๖
พระไตรปิฎกต้องศึกษา ; อรรถกถาต้องสืบค้น รศ.ดร.จินดา จันทร์แก้ว และ รศ.ดร.สมิทธิพล เนตรนิมิตร	๖๙
บทความวิจัย เรื่อง การสร้างและพัฒนารูปแบบความคิดเชิงเหตุผลตามแนว พระพุทธศาสนาเพื่อลดปัญหาพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศและสารเสพติดของเยาวชนไทย รศ.ดร.เมธาวี อุดมธรรมมานุภาพ และ ผศ.ดร.เรียงชัย หมั่นชนะ	๘๐
คำภาษาบาลีและสันสกฤต : ภาพสะท้อนพัฒนาการภาษาไทย ผศ.เกรียงศักดิ์ พลอยแสง	๘๙
การวัดและประเมินผลทางการศึกษากับการปรับเทียบคะแนน ผศ.ศศิธร ชูตินันทกุล	๑๐๗
การพัฒนาทุนมนุษย์วิถีพุทธในยุคโลกาภิวัตน์ : รูปแบบและแนวทางปฏิบัติ ดร.วันชัย สุขตาม	๑๑๕
รูปแบบการใช้เสียงในการเผยแผ่พระพุทธศาสนา ศิริพร วงศ์สวัสดิ์	๑๒๗
วิจารณ์คัมภีร์อรรถกถาธรรมบท ฉบับมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย สุชญา ศิริธัญญา	๑๕๑

## ภาคผนวก

- คำแนะนำสำหรับผู้เขียน ๑๖๒
- แบบฟอร์มการส่งต้นฉบับเพื่อพิจารณานำลงในวารสารมหาจุฬาริชาการ ๑๖๘
- หลักเกณฑ์ในการลงตีพิมพ์ต้นฉบับของวารสารมหาจุฬาริชาการ ๑๗๐
- ขั้นตอนการดำเนินงานของวารสารมหาจุฬาริชาการ ๑๗๑